

Privaatrechtelijke pensioenregelingen

Keuze voor partnerpensioen niet gemaakt: geen recht op partnerpensioen

Pensioenbrief 2017/30

Geen gebrekkig informatievoorziening en geen keuze voor partnerpensioen staan aan toekenning daarvan in de weg aldus de rechter.

De onderhavige zaak betreft het niet toekennen van een partnerpensioen. De rechter moet er aan te pas komen om te beoordelen of dat juist is. De zaak lag als volgt. Werknemer treedt op 1 januari 2013 in dienst bij Tele2. De pensioenregeling bevat partnerpensioen. Deelname aan de pensioenregeling is verplicht; deelname aan het partnerpensioen is daarentegen vrijwillig. De werknemer vult het zogenoemde 'keuzeformulier vrijwillige onderdelen Tele2-pensioenregeling' in. Bij de keuzemogelijkheden vult hij 'nee' of 'n.v.t.' in. Nadat zowel de werknemer als zijn partner dat formulier ondertekent, levert hij het formulier in bij zijn werkgever. Werknemer (44 jaar) overlijdt op 16 april 2015 onverwachts tijdens het hardlopen. Naast zijn partner laat hij twee minderjarige kinderen na, waarvan één meervoudig gehandicapt is.

De verzekeraar keert de weduwe geen partnerpensioen uit, waarop de weduwe een procedure start tegen Tele2. De weduwe maakt de werkgever twee verwijten. Ten eerste: de werkgever zou onvoldoende, misleidende en/of tegenstrijdige informatie hebben verstrekt over de pensioenmogelijkheden. Ik noem dat hierna gemakshalve 'gebrekkige informatievoorziening'. Ten tweede: de werkgever zou – mede gezien het feit dat zij een meervoudig gehandicapt kind hebben – haar overleden partner onvoldoende hebben voorgelicht over de gevolgen van de keuze niet deel te nemen aan de partnerpensioenregeling.

De kantontrechter wijst de vorderingen af. Wat de beweerd gebrekkige informatievoorziening betreft ziet de rechter niet in dat de verstrekte informatie gebrekkig is. Steeds zou in heldere bewoordingen erop zijn gewezen dat de pensioenregeling uit een verplicht en een vrijwillig deel bestaat en dat het vrijwillig deel alleen ziet op partnerpensioen. Dat de weduwe door haar partner niet zou zijn ingelicht over de gevolgen van het afzien, doet volgens de rechter niet af aan de duidelijkheid van de verstrekte informatie.

Wat betreft het verwijt van onvoldoende informatie over de gevolgen van de gemaakte keuze, oordeelt de rechter dat de zorgplicht van een werkgever niet zo ver gaat dat zij werknemers voor de individuele gevolgen van keuzes actief meer informatie moet bieden dan dat Tele2 in dit geval heeft gedaan. Ook niet indien de werkgever op de hoogte was van de thuissituatie. Tele2 lijkt – de uitspraak is op dit punt niet duidelijk – de volgende informatie te hebben verstrekt, waarin dus steeds duidelijk zou zijn gemaakt dat er een verplicht én een vrijwillig onderdeel is:

- De arbeidsovereenkomst.
- Een begeleidende brief bij de arbeidsovereenkomst (waarin staat: 'je zult voor indiensttreding echter wel al een keuze moeten maken of je verzekerd wilt zijn voor partnerpensioen [...]. Je bent hiertoe niet verplicht [...]').
- Een 'Personal Benefits' folder.
- De 'tele2 Pensioenregeling in het kort'.
- Een persoonlijk e-mailbericht.
- Het 'keuzeformulier vrijwillige onderdelen Tele2-pensioenregeling'.
- De startbrief.
- Een pensioenbijeenkomst (met een mogelijkheid van een individueel gesprek met een pensioenadviseur), waarna werknemers de mogelijkheid kregen hun keuzes te wijzigen.

De rechter hecht er ook waarde aan dat niet kan worden uitgesloten dat de overleden werknemer bewust er voor heeft gekozen niet deel te nemen aan het partnerpensioen. Immers: het overlijden was niet te voorzien en lag niet in de rede, én voor partnerpensioen moest ook extra betaald worden.

NB

De 'huilende weduwe' is het schrikbeeld van iedere werkgever en pensioenuitvoerder. De positie van de partner in het pensioenrecht levert de laatste jaren steeds meer rechtspraak op. Recente wet en rechtspraak laten het volgende beeld zien:

- De beslissing om wel of niet een vrijwillige partnerpensioenregeling aan te gaan, is niet onderworpen aan toestemming van de partner (Hof Den Bosch 24 februari 2015). Afstandsverklaringen hoeven dan ook alleen door de werknemer te worden ondertekend; niet ook door de partner!
- De partner is geen contractspartij bij de pensioenovereenkomst. Anders gezegd: de partner heeft tot overlijden van de werknemer geen eigen contractuele aanspraak (Hof Den Bosch 3 februari 2015 en Hof Den Haag 18 november 2014). Dat betekent onder andere dat voor het wijzigen en het beëindigen van de pensioenovereenkomst naar de toekomst toe instemming van de partner niet nodig is.
- Voor zover het al opgebouwd partnerpensioen betreft, is dit compleet anders. Het gaat dan om pensioen dat in het verleden is opgebouwd, en waarvoor dus al is betaald. Dat partnerpensioen mag niet zonder toestemming van de partner gewijzigd worden. De Pensioenwet heeft dit uitgangspunt vrij secuur vastgelegd (zie bijvoorbeeld art. 60 lid 6 PW voor wat betreft uitruil, art. 62 lid 2 PW voor wat betreft vervroegen of uitstellen of art. 71 lid 1 PW voor wat betreft individuele waardeoverdracht).
- Een uitvoerder heeft bij uitruil een zelfstandige zorgplicht jegens de partner. Die zorgplicht houdt in dat 'de pensioenuitvoerder dient te controleren of [de partner] [...] bereid is om in te stemmen met die keuze'. Meer concreet betekent die zorgplicht dat de uitvoerder 'er voor [moet] [...] zorgen dat de partner daadwerkelijk in staat wordt gesteld om al dan niet in te

stemmen met de uitruil' en dat de uitvoerder '[moet] controleren of de eventuele instemming daadwerkelijk is verleend'. (Hof Den Haag 18 november 2014)

- Een pensioenuitvoerder hoeft de handtekening van de partner niet op echtheid te controleren indien bij die handtekening het identiteitsbewijs is meegestuurd en er geen andere signalen zijn die wijzen op vervalsing. (Rb. Den Haag 14 januari 2015)
- Een pensioenuitvoerder mag in eerste instantie afgaan op de inhoud van de instemmingsverklaring van de partner. Geeft die geen reden voor twijfel, dan hoeft de uitvoerder geen nader onderzoek te verrichten naar het bestaan van eventuele wilsgebreken aan de kant van de partner. (Hof Den Bosch 3 februari 2015)
- Op een pensioenuitvoerder rust geen (geschreven, noch ongeschreven) plicht de partner rechtstreeks te informeren over de gevolgen van een uitruil. (Hof Den Bosch 3 februari 2015)
- Op een pensioenuitvoerder en de werkgever rust ook geen plicht de partner te informeren over het niet verzekerd zijn van een partnerpensioen. (Hof Den Bosch 24 februari 2015)

(Kantonrechter Amsterdam 27 maart 2017, ECLI:NL:RBAMS:2017:2068)

Mr. T. Huijg